

Arkitektur

Transformatoren

Fra Oslo Lysverker
via Nav-kontor og
vaksinestasjon til art
deco-palass: Hotell
Sommerro ser lyset etter
fem års forvandling til
2,5 milliarder kroner.

TEKST *Hugo Lauritz Jenssen*
FOTO *Nils Vik*

↖ Lyset fra oven. Den mer enn 90 år gamle, originale lyslenken som stuper ned gjennom alle etasjene i spiraltrappen, har vært til kirurgisk overhaling.

← Summetone. Alle de 231 hotellrommene og suiteene i Sommerro har fått spesialdesignede nattbordlamper. De inngår i det rike arsenalet av art deco-objekter.

FORNEMMELSEN AV å stige inn i en sjelden skapning stemmer. Sommerro er så visst bygget av hard betong kledd med rød, taktil tegl og marmor, med effektiv funksjonalisme som stilmessig fundament.

Stedet er både beholdt og forandret: Fra å huse kontorer og ekspedisjon til byens strømleverandør, via noen år som Nav-kontor og vaksinstasjon, til det nyåpnede overflodighetshornet av spesialvegde stoffer, blankpolert treverk, dristige tepper, svime-slående rom, besnærende bad og spesielskrevet musikk – for et selvspillende Steinway-flygel.

Sommerro ser ut som om det er bygget for Hercule Poirot, på utfukt fra leilighet 203 i 56B Whitehaven Mansions i London, et ultrastilig hotell fra 1931. Det er en prestasjon for et kontorbygg, etter mer enn 90 år. Men om art deco-eventyret ikke er for riktig alles lommebøker, er kaffen og croissantene i Kafé Lucy – oppkalt etter Per Krohgs første kone og største kjærlighet – og et barbesøk i Ekspedisjonen oppnåelig for enhver. For den sjeldne ambisjonen har vært å skape en arena der hotellgjester fra alle hjørner av verden møter byens egen befolkning.

– Dette er Oslo vakreste bygning, så absolutt. Huset er et kunstverk i seg selv. Så jeg har jo ikke gjort så mye her, sier Sune Nordgren (74).

Han har kuratert kunsten på hotellet, slik han har gjort det i mer enn 50 av hotellprosjektene i Petter Stordalens Nordic Choice-kjede. Svenske Nordgren huskes også som en byggende og noe kontroversiell sjef for Nasjonalmuseet, da det ble skapt.

GLEMT IKON. Arkitektene Andreas Bjercke og Georg Eliassen vant arkitektkonkurransen om bygget i 1917. Tegningene var nærmest en pastisj over europeisk middelalderarkitektur med spir og karnapper, utformet som en streng, uinntagelig borg. Byggingen ble påbegynt, men stanset opp da økonomien i byen og verden for øvrig rutsjet utfor.

Byggingen tok til igjen i 1928. Da var tegningene endret radikalt. Nyklassisisme møter funksjonalisme, med tydelige nikk til art deco. Bygget føyer seg mykt og vennlig etter gaterommet, med en svakt buet fasade – som en åpen favn.

Sommerro har vært igjennom en omfattende transformasjon og restaurering, til et hotell- og restauranthus. LPO Arkitekter har stått for utviklingen av hotellet, tilstøtende leiligheter i Sommerro-kvartalet og selve byrommet.

– Det er et merkelig bygg. Jeg alltid har alltid elsket dette glemte ikonet. Det rommer både klassisk arkitektur og et frempek mot det moderne som skal komme, og det representerer en interessant del av Oslos historie. Det er nesten funkis, og nesten et renessansepalass i Roma. Det er noe helt for seg selv, og kanskje litt rart, men det griper deg med en gang. Vi har gjenkapt byplanideen om byggets plass i byen, sier LPO-partner Lars Haukeland (70).

HOLLYWOOD, SYKKYLVEN. Greco er et tospann av interiørdesignere som utfyller hverandre. Nerdingen på skyhøyt detaljnivå har de felles. Alice Lund holder til i London, mens Adam Greco residerer i New York. →

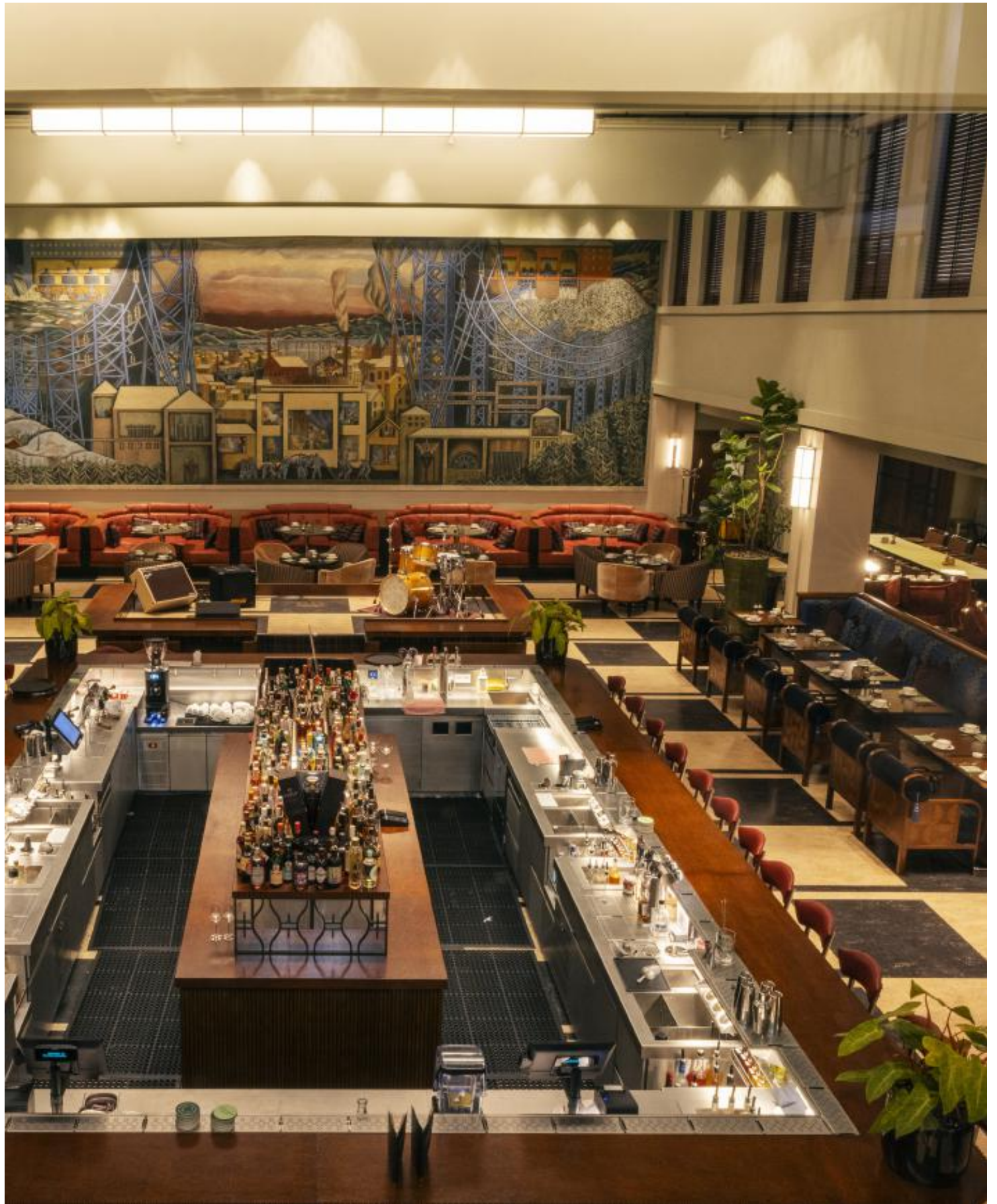
Hotell Sommerro
Nyåpnet hotell ved Solli plass i Oslo

sommerrohouse.com

I 1931 åpnet Oslo Lysverkers hovedkontor i Sommerrogaten 1, etter en lang og kronglete prosess. Arkitekter var Andreas Bjercke (1883–1967) og Georg Eliassen (1880–1964). Utsmykninger av Per Krohg og Asbjørg Betty Borgfelt. Vestkantbadet åpnet i 1932. **Bygget** ble kjøpt av Aspelin Ramm og Strawberry Brothers (Petter A. Stordalen og Varner-brødrene) i 2015. Sommerro driftes av Nordic Hotels & Resorts, leidet av Strawberry Group. **Bygget** er forvandlet til 231 hotellrom og suiter. To barer, seks restauranter. Vestkantbadet er restaurert. Utendørs basseng på taket. **Ny** kunst av Marit og Tyra Tingleff i lobbyen. Spesialkomponert musikk av Maren Selvaag. Designbyrået Bielke & Yang står bak stedets identitet. **Nabobygget**, Villa Inkognito, åpnet 1. mars 2023.

→ **Morgenstund.** Byantikvarens krav var fri sikt til Per Krohgs monumentale freskomaleri, en hyllest til den elektriske kraften i Norge. Ekspedisjonshallens bar, brasseri og frokostsal har fått ny linoleum på gulvene, slik det opprinnelig var. Barren i midten av rommet er ned sunket i gulvet, slik hallen var i Oslo Lysverkers tid.

→ Det første møtet med Oslo Lysverkers bygning var i 2017. Arbeidet med Sommerro skulle strekke seg over nesten fem år. Oppdraget i Oslo var også det første de utførte i egen regi.

De hadde akkurat fullført en fem år lang transformering av The Midland Bank med nærmere 30.000 kvadratmeter, i Londons finansdistrikt, til hotellet The Ned. Resultatet ble svært vellykket, og høstet både anerkjennelse og priser.

I Oslo visste de at det ville være en del strenge restriksjoner på hva de kunne gjøre. Greco og Lund hentet inspirasjon til Sommerro fra mange kilder. Gamle Hollywood-filmer, annonser for svimlende art deco-baderomsutstyr i arkivene til New York Public Library, Møbelmuseet i Sykkylven, London College of Fashion, Gerhard Munthes viltre tekstilproduksjon mellom art nouveau og erkenorske folkeeventyr, arkitektene Bjercke & Eliassens kraftstasjonssmykke i Sauda. De var dagevis i Oslo rådhus, og på langvarige studiereiser i Skandinavia og Europa – alt med Sommerro for øye.

Interiørdesignerne har bakgrunn fra teaterets univers av historier, drama og scenografi som *nesten* er virkelig, og fra filmens fortryllende illusjonsmakeri.

– Vi tok absolutt vår bakgrunn i fantasiens og fiksjonens verden med oss da vi begynte å arbeide med Sommerro. Det er viktig å løfte folk ut av hverdagens trivialiteter. Flere peker på vår hang til historisme, men vi vil si at vi nytolker den historiske informasjonen. Det teatral rommer noe som aldri har eksistert, men som godt *kunne* ha vært, sier Adam Greco på telefon fra New York.

Han sier de ikke selger en *stil*, men en tilnærming. Sommerro skal være litt som å komme hjem til Auntie Mame. «Auntie Mame» er en Hollywood-film fra 1958 – en viltre historie som starter like før børskrasjet i 1929 med en foreldreløs gutt, her er rikdom snudd lynhurtig til fattigdom, en fatal bestigning av Matterhorn, lykkejegere et cetera.

– Huset i filmen om henne er ikke virkelighet, men en overdådig fantasi over 1930-tallet. Vi har forvandlet denne ikke-reelle fortellingen og fantasien til en helt egen virkelighet i Sommerro.

For Greco gir filmen en særlig verdifull parade av blendende vakre interiører fra 1930- og 1940-tallet.

– Skal jeg velge ut én detalj? Det er vanskelig! Men vi liker sengene i suitene, de er spesielle. Vi har latt oss inspirere av Gerhard Muntthes motiver. Og leselysene i alle rom er spesiallaget. Kan du huske et hotellrom med godt leselys? Det skal du finne på Sommerro.

KOMPROMISSLØSE. Mange var bare opptatt av én detalj: smijernsportene med svastikaene. Som ikke var nazistenes forhatte hakekors, men eldgamle symboler brukt i mange religioner. Og akkurat her knyttet de an til flere indoeuropeiske religioner. De symboliserte lynglimt og tordenguden, med en abstrahert forlengelse: *elektrisitet*. Portene er selvsagt bevart.

Til bygningens fasade laget billedhuggeren Asbjørg Betty Borgfelt (1900–1976) 24 kvadratiske relieffer i marmor fra Gjellebekk i Lier. I en tid der strømkrisen sender rystelser langt inn i mangfoldige nasjonalregnskap, er ordene som er hugget inn på et av dem – *Lys Kraft Varme* – hyperaktuelle. →

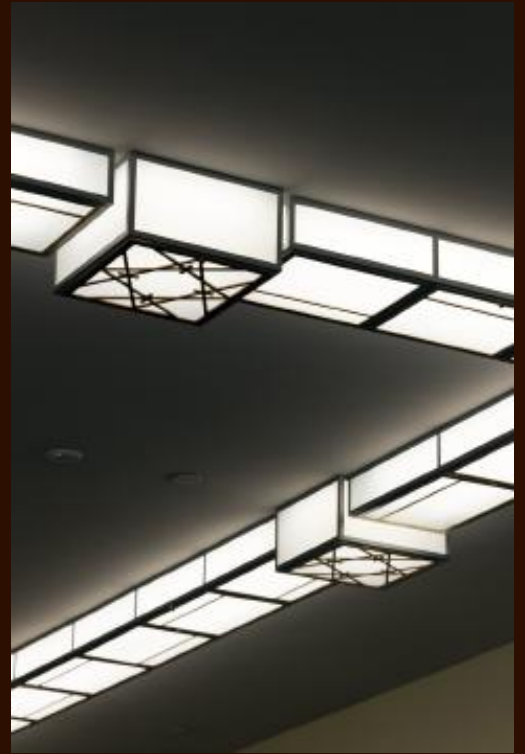
↑ **Åpent hus.** – Vi har gitt Sommerro tilbake til byen, *and the house is singing its song again*, sier Dominic Gorham, gjesteansvarlig for hele komplekset. Sjefen for arkitektteamet som har håndtert transformasjonen kaller det «et merkelig bygg». Fasaden er åpnet opp med tre ulike innganger fra gateplan.

↓ **Lys, kraft og varme.** Asbjørg Betty Borgfelt var en av de få kvinnelige billedhuggerne på 1930-tallet. Et av hennes marmorrelieffer ved inngangen har ikke mistet aktualitet.

- ↑ **Reise i tid.** De forskjellige kategoriene rom har fått ulike sengegavler designet av Greco-deco. Alt er skreddersøm. Her er en juniorsuite. Sommerro er en tidsreise til 1930-tallet.
- ✓ **Fra dusk til dån.** Det er en overflod av detaljer som peker på 1930-tallets stil. Alle møbler, bortsett fra noen kresent utvalgte vintage-eksemplarer, er designet av Grecodeco.
- ↘ **Fjerne strøk.** Ankomsten til restauranten Plah er inspirert av Orientekspresens togkupeer.

- ↑ **Lyslenke.** Klokken og taklampene i lobbyen er restaurert tilbake til gammel prakt.
- ↓ **Tordenskjold.** Svastikaene på smijernsportene var ikke noe nazistene fant opp, men tilhørte flere eldgamle religioner som buddhisme og hinduisme. De var symboler for lynglimt og tordenguden – og på 1930-tallet for elektrisk strøm, brukt på flere kraftstasjoner og strømselskaper i Norden.

↑ Solli plassland. En av juniorsuitene, som alle vender mot Solli plass. Greco-deco har designet lamper og møbler. Tapetet er laget i samarbeid med Anstey Wallpaper Company i Loughborough i England, en av de virkelig gamle tapetfabrikkene i Europa.

→ Talløse kamper er utkjempet i denne transformasjonen, som skal ha kostet 2,5 milliarder kroner. Utbyggerne har hatt mer enn 100 møter med byantikvaren.

– Det har vært en veldig god prosess, fra de store grepene og ned til de små detaljene. For å finne løsninger slik at vi skulle slippe å frede bygget, var det helt nødvendig med mange møter. Det var gi og ta. Og det var omfattende. Resepsjonen til Vestkantbadet brant og måtte restaureres. Utbyggeren ville først rive kantinen med takmaleriene av Per Krohg. Da sa vi nei. Tilbygget på taket – som noen kaller en ufo – godtok vi. Det handler om proporsjoner. Hadde de villet ha tre etasjer eller fem, hadde vi sagt nei. Men jeg må jo si at det er fabelaktig å være på det taket, sier byantikvar Janne Wilberg (67).

– Vi har hatt et fantastisk samarbeid med den entusiastiske byantikvaren, Janne Wilberg. Så vakkert og med en så gjennomført kvalitet bygget Norge den gang nasjonen ikke hadde god råd, det er dette byggets tydeligste historie. Og Sommerro synliggjør sannheten i at den beste bærekraften er å gjenbruke bygg fremfor å rive. Byen er allerede bygget, nå handler det om å tilpasse det vi allerede har til fremtiden, sier konsernsjef Gunnar Bøyum (66) i Aspelin Ramm.

Noen av møblene er nøye utplukkede antikviteter, som et avrundet art deco-skrivebord hentet fra Italia, men alle de nye

møblene er spesiallaget for Sommerro, tegnet av Greco-deco.

– Meningen var å produsere dem i Indonesia. Men vi våget ikke å gjøre oss avhengig av containertransport over havene da pandemien kom.

I stedet gikk oppdragene til produsenter i Baltikum, Spania og Portugal. Krystall og glass ble bestilt i Tsjekia. Alt ble fraktet på bil til Oslo. Den unike lampen som henger ned gjennom hele spiraltrappen har vært til kirurgisk behandling i Østfold i halvannet år.

– Når målet er å bygge noe som er vellykket, vet vi at det kun er markedets brutale dom som gir det presise svaret, sier Bøyum.

KALTENBORNS STREK. Sommerro hyret tidlig inn Bendik Kaltenborn som hustegner. Han har en stor, internasjonal og mangfoldig karriere som illustratør, tegner og designer. Kaltenborn har tegnet for så ulike oppdragsgivere som New York Times, The New Yorker, Variety og Le Monde Diplomatique – og Google, American Express og Aesop. Og i Norge for Fuglen kaffebar, D2 og Det Andre Teatret.

Han var glad for at Sommerro også ville ha med galskapen i streken hans.

– Jeg har alltid vært inspirert av plakatkunsten fra art deco-perioden. Hele bygget er inspirert av denne perioden, men →

vipp

Cabin Round Table and Chairs

Unexpected dinner guests

After 80 years of metal mastery, the Cabin series invites solid oak and Jura limestone to the table. Unexpected materials and organic curves. Expected Vipp refinement and durability.

VIPP.COM

↑ På trykk. Illustratør og tegneserieskaper Bendik Kaltenborn har skapt et eget, lekent oslomotiv for Sommerro.

↓ Kaffetårer. Kafé Lucy er oppkalt etter Per Krohgs første kone, største kjærlighet og tangopartner, franske Lucy Vidil – senere Lucy Krohg. Kaféen er det første som møter gjestene innenfor dørene på Sommerro.

→ samtidig ville prosjektledelsen og Grecodeco at jeg skulle ha frie tøyler til å gjøre noe nytt og lekent, forteller Bendik Kaltenborn (42).

Det vokste litt på seg underveis.

– Jeg har tegnet postkort i den klassiske reiselivsetikken. Laget logo til Jan Thomas' beautyprodukter for Sommerro. Jeg har designet pledd produsert av Røros Tweed. Fargeleggingsark for de minste gjestene. Og et gobelin som henger i en del av rommene. Grecodeco har vært åpne og kule å jobbe med, sier Kaltenborn.

EMOSJONELT INNSJEKK. Sommerro har fått med seg mange veteraner og gjengangere fra Stordalens mest prestisjefylte prosjekter, som The Thief på Tjuvholmen, Amerikalinen ved Jernbanetorget. Og fra restauranten Tak Stockholm, med Frida Ronge ved roret.

Terje Ommundsen har flyttet inn med thairestaurantene Plah og Ahaan – og med eget drivhus innenfor dørene. Britiske Jonathan Howell fra Festningen kompletterer rekken med tre stjernekokker. Sommerro har totalt åtte serveringssteder.

Dominic Gorham (58) er Sommerros gjesteansvarlig, kommer fra The Thief, der han personifiserte den varmt omsluttende gjestfriheten, enten du var en bruktbilselger fra Brumunddal på sjelden bytur eller president Barack Obama på foredragsturné.

– Å forlate The Thief var som en skilsmisse. Men jeg ventet ikke å møte den emosjonelle tilknytningen folk har til Sommerro. En dame fortalte meg at det var hit hun kom for å lære å støvsuge. En mann kom og fant kontoret sitt der han arbeidet i 40 år, og som nå er et av hotellrommene. Dette stedet bærer en unik historie – og jeg elsker det allerede, sier Gorham.

Oslofolk har valgfart til Sommerro. Noen stikker bare hodet inn dørene. Andre setter seg kanskje ned i Ekspedisjonshallen. Som er forvandlet til både brasseri og bar, der det gamle hierarkiet er flippet om: Skrankene rundt det åpne publikumsarealet var hevet opp, *over* folk som kom for å betale strømrregningene sine. Mens baren nå er sunket *ned* i gulvet – bartenderen er alltid i øyehøyde med gjestene som sitter rundt den. Bakom spraker Per Krohgs enorme veggmaleri til kraftens pris.

Krohgh har også takmalerier i det som en gang var Oslo Lysverkers kantine. Her er det manuelt arbeid som hylles, før elektrisiteten ble allemannseie. Og han dekorerte veggene i Vestkantbadet, som også snart åpner.

– I Norge har vi ikke hatt noen ordentlig bar-kultur. Men det har vi fått her. Baren er godt sted å sette seg ned, også på dagtid, både for Oslo-folk og hotellgjestene. Vi har 30.000 kvadratmeter her. Og 30.000 historier, sier Siri Løining.

Hun er merkevaredirektør for Sommerro, og mener det er et opplevelseshus mer enn bare et hotell. Hun løper i spiraltrappen og i de overraskende brede, opprinnelige gangene – iført fornuftige joggesko.

Da Adam Greco kom hit første gang i 2017, utbrøt han: «Bygget smiler mot deg! Dette kan jeg jobbe med.»

– Vi håper jo at Sommerro vil være et sted for evigheten, sier Siri Løining. **D2**